

Sadržaj	strana
1 UVOD.....	2
2 METODOLOGIJA.....	3
2.1. Pravni osnov.....	3
2.2. Definicija i objašnjenje	4
2.3 Prikupljanje podataka.....	6
2.4. Prikaz podataka.....	6
2.5. Ograničenja pri izradi izvještaja.....	8
3 DODIJELJENA DRŽAVNA POMOĆ U BIH U 2013. GODINU.....	9
3.1. Državna pomoć u BiH u odnosu na bruto domaći proizvod (BDP)..	9
3.2. Ukupno dodijeljena državna pomoć u BiH po obliku/kategorijama.	10
3.3. Ukupno dodijeljena državna pomoć u BiH po vrsti/instrumentima dodjele.....	11
3.4. Struktura horizontalne državne pomoći u BiH za 2013. godinu.....	13
3.5. Struktura vertikalne državne pomoći u BiH za 2013. godinu.....	15
4 ZAKLJUČAK.....	16

1. UVOD

U procesu pridruživanja Evropskoj uniji (u daljem tekstu: EU) uspostavljanje sistema kontrole državne pomoći jedan je od osnovnih preduslova za ispunjavanje kriterija o članstvu, ali i jak instrument za jačanje konkurentnosti ekonomije u datoj zemlji. Stoga je pitanje reforme državne pomoći bitno iz najmanje dva razloga. Prvo, politika državne pomoći jedina je oblast u kojoj kao uslov za prijem u EU nije dovoljna samo transpozicija *aquis communautaire* vezanih za konkurentnost u nacionalnu legislativu, već i uspostavljanje efektivnih agencija odgovornih za upravljanje državnom pomoći u pretpristupnoj fazi. Drugo, reforma državne pomoći podrazumijeva preusmjeravanje ograničenih javnih finansijskih resursa u ekonomski samoodržive projekte, s potencijalom da podstaknu razvoj i zapošljavanje, te postepeno smanjivanje subvencija sektorima i kompanijama koje ostvaruju ekonomski gubitak.

Opredjelivši se za članstvo u EU i potpisavši Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (u daljem tekstu: SSP) sa EU-om i njenim državama članicama, Bosna i Hercegovina je preuzela obavezu da svoj sistem subvencija i drugih oblika državne intervencije u privredi uskladi s pravnim naslijeđem EU-a o državnoj pomoći. SSP predstavlja glavnu međunarodnu obavezu koja od Bosne i Hercegovine zahtijeva uvođenje internog sistema kontrole državne pomoći. U njemu je sadržana generalna zabrana svake državne pomoći kojom se narušava ili prijeti narušavanju konkurencije na tržištu davanjem prednosti određenim preduzećima. Bosna i Hercegovina je potpisala SSP 16.6.2008. godine, ali on nije stupio na snagu jer ga EU nije ratifikovala. Međutim, do završetka procesa ratifikacije u EU, na snazi je od 1.7.2008. godine Privremeni sporazum o trgovinskim pitanjima između BiH i EU (Interim Agreement) (u daljem tekstu: Privremeni sporazum) koji je dio SSP-a., a koji u članu 36. ponavlja istu odredbu o državnoj pomoći, kao i član 71. SSP-a.

U proteklom periodu Bosna i Hercegovina je s ciljem ispunjavanja svojih obaveza iz člana 36. Privremenog sporazuma, donijela Zakon o sistemu državne pomoći u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 10/12) (u daljem tekstu: Zakon) i osnovala samostalni državni organ nadležan za primjenu i sprovođenje odredbi ovog zakona u skladu sa pravilima EU-a o državnoj pomoći – Savjet za državnu pomoć Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu Savjet).

Obaveza izrade prikaza državne pomoći odnosno redovnih godišnjih izvještaja o državnoj pomoći slijedeći metodologiju i prikaz koji je sadržan u pregledu državne pomoći u EU proizilazi iz odredbi Privremenog sporazuma¹. Takođe, prema odredbama čl. 10 stav (4) i 19. stav (1) Zakona, Savjet

---

¹ Član 36. stav (5) Privremenog sporazuma navodi sljedeće: „Svaka strana će obezbijediti transparentnost u oblasti državne pomoći *inter alia* dostavljanjem redovnog godišnjeg izvještaja ili drugog odgovarajućeg dokumenta drugoj

je obavezan da izradi i usvoji Godišnji izvještaj o državnoj pomoći u Bosni i Hercegovini i dostavi ga Savjetu ministara Bosne i Hercegovine do 30. juna tekuće godine. Navedeni izvještaj, Savjet ministara Bosne i Hercegovine je nakon usvajanja obavezan dostaviti međunarodnim institucijama, u skladu sa zaključenim sporazumima o recipročnom izvještavanju.

Pored zadataka koji se odnose na izradu godišnjeg izvještaja o državnoj pomoći, Zakonom su Savjetu povjereni zadaci koji se odnose na odobravanje programa/shema državne pomoći i pojedinačne državne pomoći, odlučivanje o povratu nezakonito dodijeljene državne pomoći, uspostavljanje i upravljanje popisom programa/shema državne pomoći započetim prije osnivanja Savjeta, pokretanje istraga i naknadna procjena dodijeljene državne pomoći, ako postoji dovoljno indikacija da se ista nezakonito koristi, kao i ostale aktivnosti koje se odnose na dodjelu i kontrolu dodjele državne pomoći, te na saradnju sa organima za sprovođenje Zakona i davaocima državne pomoći.

Ovaj Izvještaj je izrađen na osnovu Popisa programa državne pomoći za 2013. godinu koje su dostavile vlade Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Brčko Distrikta, kao organi za sprovođenje Zakona, a na osnovu podataka dobijenih od davalaca državne pomoći.

2. METODOLOGIJA

2.1. Pravni osnov

Kao što je u uvodu spomenuto, Zakonom je uređen sistem kontrole državne pomoći u Bosni i Hercegovini u svrhu provođenja njenih međunarodno preuzetih obaveza koje proizilaze iz SSP-a i Privremenog sporazuma. Zakonom je, polazeći od pravnog naslijeđa EU-a o državnoj pomoći, definisan pojam odnosno obilježja koja određena javna sredstva koja se dodjeljuju privrednim subjektima trebaju imati kako bi se smatrala državnom pomoći, uslovi za odobrenje državne pomoći, nadležnost i djelokrug Savjeta u odnosu na državnu pomoć, postupak odobravanja, kontrole dodjele, korišćenja i povrata državne pomoći, te obaveze Savjeta vezane uz izradu popisa državne pomoći i godišnjeg izvještaja o državnoj pomoći.

Pored Zakona, državna pomoć u Bosni i Hercegovini regulisana je i sljedećim podzakonskim aktima:

- ⇒ Uredbom o namjeni, kriterijima i uslovima za dodjelu državne pomoći u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 99/13),
- ⇒ Uredbom o namjeni, kriterijumima i uslovima za dodjelu državne pomoći u Republici Srpskoj ("Službeni glasnik RS", broj 105/13),

---

strani, u skladu sa metodologijom i prikazom iz pregleda državne pomoći u Zajednici. Na zahtjev jedne od strana, druga strana će dostaviti informacije o određenim pojedinačnim slučajevima državne pomoći.“

- ⇒ Odlukom o postupcima i obrascima za podnošenje obavještenja o državnoj pomoći i praćenje državne pomoći („Službeni glasnik BiH“, broj 64/13),
- ⇒ Uredbom o načinu i postupku prijavljivanja državne pomoći u Republici Srpskoj („Službeni glasnik RS“, broj 105/13),
- ⇒ Uredbom o načinu i procedurama prijavljivanja državne pomoći u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj 104/13),

- ⇒ Uredbom o načinu vođenja i metodologiji popisa programa državne pomoći u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH, br. 48/12 i 24/14),
- ⇒ Uredbom o načinu vođenja i metodologiji popisa programa državne pomoći u Republici Srpskoj („Službeni glasnik RS“, broj 45/12).

2.2. Definicije i objašnjenja

Državna pomoć, u smislu Zakona je svaki stvarni ili potencijalni javni rashod ili umanjeno ostvarenje javnog prihoda, postojećeg, planiranog ili potencijalnog, koju može dodijeliti ili planirati direktno ili indirektno davalac državne pomoći, u bilo kom obliku, čime se narušava ili postoji opasnost od narušavanja konkurencije na tržištu stavljajući u povoljniji položaj određene privredne subjekte, proizvodnju ili trgovinu određenih proizvoda ili pružanje određenih usluga, ukoliko to utiče na ispunjavanje međunarodnih obaveza BiH iz ove oblasti.

Navedeno određenje državne pomoći se zasniva na odredbama člana 107. Ugovora o funkcionisanju EU (dalje: UFEU), a u skladu sa članom 36. Privremenog sporazuma (član 71. SSP-a) prema kome je sa pravilnom primjenom ovog sporazuma nespojiva svaka državna pomoć kojom se narušava ili prijeti narušavanju konkurencije na tržištu davanjem prednosti određenim preduzećima ili određenim proizvodima u mjeri u kojoj to može uticati na trgovinu između Zajednice i Bosne i Hercegovine. Takođe, Privremeni sporazum navodi da će se svaka praksa suprotna ovom članu ocjenjivati na osnovu kriterija koji proizlaze iz primjene pravila konkurencije koja važe u Zajednici, posebno člana 81., 82., 86. i 87. Ugovora o osnivanju Evropske zajednice (u daljem tekstu: Ugovor o EZ) (sada čl. 101., 102., 106. i 107. UFEU) i instrumenata za tumačenje koje su usvojile institucije Zajednice.

Davaoci državne pomoći, u smislu Zakona su: Bosna i Hercegovina, Federacija BiH, Republika Srpska, Brčko Distrikt BiH, kantonalne, gradske, opštinske uprave putem ovlašćenih pravnih lica, te svako pravno lice koje dodjeljuje ili upravlja državnom pomoći.

Korisnici državne pomoći, u smislu Zakona, su privredni subjekti koji obavljaju privrednu djelatnost učestvujući na tržištu putem proizvodnje ili trgovine robe i/ili usluga.

Program državne pomoći (shema), u smislu Zakona, podrazumijeva akt na osnovu kojeg se, bez potrebe za dodatnim provedbenim mjerama, unaprijed neodređenim korisnicima državne pomoći dodjeljuju pojedinačne državne pomoći i akt na osnovu kojeg se državna pomoć, koja unaprijed nije vezana za poseban projekat, dodjeljuje jednom ili više korisnika državne pomoći.

Pojedinačna državna pomoć (ad hoc), u smislu Zakona, podrazumijeva svaku državnu pomoć dodijeljenu bilo kojem korisniku izvan utvrđenih programa državne pomoći.

Polazeći od odredbi Zakona koje uređuju pojam državne pomoći, kako bi se utvrdilo ima li neka državna intervencija karakter državne pomoći, potrebno je, u svakom pojedinom slučaju dodjele državnih sredstava, utvrditi jesu li kumulativno ispunjeni uslovi koji se odnose na izvore sredstava,

davanje prednosti na tržištu i s time povezanom selektivnosti i može li se time stvarno ili potencijalno uticati na trgovinu između Bosne i Hercegovine i EU, odnosno potrebno je u svakom konkretnom slučaju utvrditi radili se o:

1. Prenosu državnih sredstava – državnom pomoći smatra se ona mjera koja uključuje transfer državnih sredstava, a koja potiču od državnih, entitetskih i lokalnih vlasti, fondova i pravnih lica ovlašćenih od strane države da dodjeljuju i upravljaju državnom pomoći. Transferi državnih sredstava mogu se javiti u više oblika. Pored direktnih transfera državnih sredstava u obliku subvencija ili grantova, državnom pomoći se smatraju i državne garancije, umanjenja ili izuzeća od primjene finansijskih obaveza, poreske olakšice, otpisivanje dugovanja ili preuzimanje dugovanja, prodaja zemljišta odnosno nekretnina ispod tržišne cijene i bez provedenog postupka javnih nabavki i druge vrste dodjele državne pomoći, zbog toga što se njima umanjuje javni prihod države .

2. Ekonomska prednost – državna pomoć bi trebalo da stvori ekonomsku korist koju privredni subjekt u normalnim tržišnim uslovima ne bi mogao steći. Manje vidljivi primjeri transakcija koji zadovoljavaju ovaj uslov da osiguravaju ekonomsku prednost mogu biti sljedeći slučajevi: privredni subjekat kupuje ili zakupljuje zemlju u državnom vlasništvu po cijeni manjoj od tržišne; privredni subjekat prodaje zemlju državi po cijeni višoj od tržišne; privredni subjekat uživa privilegovan pristup infrastrukturi bez plaćanja nadoknade; privredni subjekat dobija kapital od države pod uslovima koji su povoljniji od uslova koji bi se dobili od privatnog investitora.

3. Selektivnost – da bi ovaj kriterij bio ispunjen potrebno je utvrditi da li se dodjelom državne pomoći stavlja u povoljniji položaj određeni privredni subjekat ili proizvodnja određenih proizvoda. Državna pomoć, po svojoj prirodi, mora biti selektivna i time uticati na ravnotežu između određenih privrednih subjekata i njihovih konkurenata. Selektivnost je upravo ono što razdvaja državnu pomoć od takozvanih opštih mjera. Opšte mjere su one koje se bez razlike primjenjuju na sve privredne subjekte u okviru jedne grane u državi članici. Opšte mjere ne uključuju državnu pomoć.

4. Uticaj na konkurenciju i trgovinu između Bosne i Hercegovine i EU – Zakon na osnovu Privremenog sporazuma propisuje zabranu dodjele državne pomoći kojom se narušava ili prijeti narušavanju konkurencije na tržištu davanjem prednosti određenim preduzećima ili određenim proizvodima u mjeri u kojoj to može uticati na trgovinu između Zajednice i Bosne i Hercegovine, odnosno na ispunjavanje međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine iz ove oblasti. Dakle da bi neka mjera bila smatrana nedozvoljenom državnom pomoći mora imati i uticaj na konkurenciju i trgovinu između Bosne i Hercegovine i EU. U skladu sa prethodno navedenim, Savjet treba

provjeriti da li djelatnost koju obavlja korisnik državne pomoći narušava ili prijeti narušavanju konkurencije, odnosno da li utiče na trgovinu između Bosne i Hercegovine i EU. Dovoljno bi bilo dokazati da je korisnik državne pomoći uključen u privrednu aktivnost i da poslove obavlja na tržištu na kojem postoji trgovina između Bosne i Hercegovine i EU. Pravni oblik i forma korisnika

državne pomoći nije relevantan u ovom kontekstu budući da i neprofitne organizacije mogu biti angažovane u privrednoj aktivnosti.

U skladu sa prethodno navedenim, državnom pomoći se može smatrati svaka pomoć koja se zasniva na programu državne pomoći ili se dodjeljuje pojedinačnom korisniku koji se može smatrati privrednim subjektom u smislu Zakona i pravnog naslijeđa EU ukoliko su kumulativno ispunjeni naprijed navedeni kriteriji.

2.3. Prikupljanje podataka

Polazne osnove za izradu Godišnjeg izvještaja za 2013. godinu su popisi i podaci o dodijeljenoj državnoj pomoći u 2013. godini dostavljeni od organa za sprovođenje Zakona: Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, Vlade Republike Srpske i Vlade Brčko Distrikta BiH.

Državna pomoć koju su dodijelila ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva entiteta prikazana je samo u ukupno dodijeljenom iznosu, s obzirom da je podzakonskim aktima o načinu vođenja i metodologiji popisa programa državne pomoći u entitetima propisano da nadležna ministarstva za poslove poljoprivrede dostavljaju samo podatke o ukupno dodijeljenim iznosima državne pomoći za poljoprivredu, a takođe napominjemo da je prema članu 4. stav 2. tačka a) Zakona propisano da se Zakon ne odnosi na poljoprivredu i ribarstvo.

Izvještaj se zasniva na podacima koje su organi za sprovođenje Zakona prikupili od davalaca državne pomoći i sastavljen je u skladu sa važećim zakonodavstvom, koje sumira klasifikacije i propise izvještavanja u EU.

2.4. Prikaz podataka

Godišnji izvještaj o državnoj pomoći u Bosni i Hercegovini za 2013. godinu, izrađen je na osnovu Popisa programa državne pomoći u Republici Srpskoj u 2013. godini, Popisa programa državne pomoći u Federaciji Bosne i Hercegovine za 2013. godinu i Izvještaja o državnoj pomoći Brčko Distrikta BiH za 2013. godinu, a koji su sačinjeni prema odgovarajućim uredbama o načinu vođenja i metodologiji popisa programa državne pomoći u FBiH i RS i koje su razmatrale i usvojile vlade entiteta i Brčko Distrikta. Ovako dostavljeni pojedinačni izvještaji entiteta i Brčko Distrikta BiH konsolidovani su u ovaj jedinstveni izvještaj. Dakle, Godišnji

izvještaj za 2013. godinu predstavlja analitički i konsolidovani pregled dodijeljene državne pomoći izrađen na osnovu podataka dobijenih od strane organa za sprovođenje Zakona: vlada Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Brčko Distrikta BiH, koji su navedene podatke prikupili prema obrascima i uputstvima sadržanim u uredbama o načinu vođenja i metodologiji popisa programa državne pomoći u Federaciji Bosne i Hercegovine i Republike Srpske.

Uredba o načinu vođenja i metodologiji popisa programa državne pomoći u Republici Srpskoj propisuje u članu 5. da se državna pomoć za potrebe popisa razvrstava u prema sljedećim

kategorijama (oblicima): a) horizontalna državna pomoć, b) vertikalna državna pomoć, c) državna pomoć male vrijednosti (de minimis državna pomoć) i d) državna pomoć u oblasti poljoprivrede i ribarstva, dok se prema odredbi člana 5. Uredbe o načinu vođenja i metodologiji popisa programa državne pomoći u Federaciji Bosne i Hercegovine državna pomoć za potrebe izrade popisa razvrstava na: a) državnu pomoć za promoviranje regionalnog razvoja, b) horizontalnu državnu pomoć, c) vertikalnu državnu pomoć i d) državnu pomoć male vrijednosti (de minimis državna pomoć). Zbog navedene neusaglašenosti entitetskih uredbi o načinu vođenja i metodologiji popisa programa državne pomoći u pogledu oblika (kategorije) na koje se državna pomoć razvrstava, za potrebe Godišnjeg izvještaja u 2013. godini objedinili smo, odnosno prikazali podatke za sve oblike navedene u dostavljenim izvještajima entiteta i Brčko Distrikta BiH.

U skladu sa prethodno navedenim, državna pomoć je za potrebe Godišnjeg izvještaja za 2013. godinu razvrstana prema sljedećim oblicima:

- a) Državna pomoć za promoviranje regionalnog razvoja;
- b) Državna pomoć dostupna cijeloj privredi - **horizontalna državna pomoć**:
  - 1) za male i srednje privredne subjekte,
  - 2) za sanaciju i za restrukturiranje privrednog subjekta u teškoćama,
  - 3) za zapošljavanje,
  - 4) za zaštitu životne sredine,
  - 5) za istraživanje, razvoj i inovacije,
  - 6) za stručno usavršavanje,
  - 7) u obliku rizičnog kapitala,
  - 8) u oblasti kulture i zaštite kulturne baštine,
  - 9) ostale horizontalne državne pomoći,
- c) državna pomoć dostupna određenim sektorima - **vertikalna državna pomoć**:
  - 1) u sektoru proizvodnje čelika,
  - 2) u sektoru vađenja uglja,
  - 3) u sektoru saobraćaja:
  - 4) u sektoru turizma,
  - 5) u sektoru poštanskih usluga,
  - 6) u oblasti javnih medija,

- 7) u oblasti zdravstvene zaštite,
- 8) u sektoru šumarstva i
- 9) u ostalim sektorima,

c) državna pomoć male vrijednosti (de minimis državna pomoć) i

d) državna pomoć u oblasti poljoprivrede i ribarstva.

Predmet analize su državna pomoć za promoviranje regionalnog razvoja, horizontalna, vertikalna, državna pomoć male vrijednosti i državna pomoć u poljoprivredi za 2013. godinu.

2.5. Ograničenja pri izradi izvještaja

Iako je odredbama člana 12. Zakona propisano da se korisniku državna pomoć može dodijeliti isključivo nakon što to odobri Savjet, u 2013. godini nijedan zahtjev za odobrenje državne pomoći nije dostavljen Savjetu. Iz tog razloga Savjet nije ni donosio odluke o odobravanju državne pomoći na osnovu kojih su davaoci državne pomoći dodjeljivali državnu pomoć i na osnovu kojih su vlade entiteta i Brčko Distrikta trebale izraditi izvještaje o dodijeljenoj državnoj pomoći u 2013. godini. Kao što smo u prethodnom dijelu spomenuli, Godišnji izvještaj za 2013. godinu izrađen je isključivo na osnovu podataka o dodijeljenoj državnoj pomoći sadržanih u Popisima programa državne pomoći koje su Savjetu dostavili organi za sprovođenje Zakona: vlade Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Brčko Distrikta BiH u skladu sa članom 13. stav (2) Zakona. Savjet ministara Bosne i Hercegovine, nije, kao ni za 2012. godinu, dostavio izvještaj o dodijeljenoj državnoj pomoći u 2013. godini za državni nivo. Navedene Popise programa državne pomoći, organi za sprovođenje su izradili u skladu sa uredbama o načinu vođenja i metodologiji popisa programa državne pomoći u FBiH i RS. Podaci o dodijeljenoj državnoj pomoći sadržani u Popisima programa državne pomoći u Federaciji BiH i Republici Srpskoj prikupljeni su na obrascima iz pomenutih uredbi, iako je Savjet ministara Bosne i Hercegovine usvojio Odluku o postupcima i obrascima za podnošenje obavještenja o državnoj pomoći i praćenje državne pomoći u prilogu koje je i Obrazac za praćenje državne pomoći koji je izrađen u skladu sa pravilima EU iz ove oblasti.

Zbog naprijed navedenog, smatramo bitnim ukazati na određene nedostatke u podzakonskim aktima entiteta kojima je regulisana državna pomoć. Kao prvo sam naziv i Uredbe o načinu vođenja i metodologiji popisa programa državne pomoći u Federaciji Bosne i Hercegovine i Uredbe o načinu vođenja i metodologiji popisa programa državne pomoći u Republici Srpskoj nije u skladu sa Zakonom, jer pored programa državne pomoći, postoji i pojedinačna pomoć. Drugo, kao što smo već naveli, navedene entitetske uredbe nisu usaglašene u pogledu oblika (kategorija) na koje se državna pomoć razvrstava, tako da pored horizontalne, vertikalne i državne pomoći male vrijednosti (de minimis državna pomoć) kako je propisano navedenom uredbom u Republici Srpskoj, u federalnoj uredbi postoji i državna pomoć za promoviranje regionalnog razvoja. Takođe, različita je i struktura vertikalne pomoći, jer vertikalna državna pomoć u Uredbi o načinu vođenja i metodologiji popisa programa državne pomoći u Republici Srpskoj odnosi se, pored državne pomoći u sektoru proizvodnje čelika, sektoru vađenja uglja i

sektoru saobraćaja, koje su identične federalnoj uredbi, i na pomoć u sektoru turizma, sektoru poštanskih usluga, sektoru javnih medija, sektoru zdravstvene zaštite, sektoru šumarstva i ostalim sektorima.

Dalje veoma je bitno istaći da se obrasci za Popis programa državne pomoći u Republici Srpskoj i Federaciji BiH utvrđenih prije osnivanja Savjeta, isključivo namijenjeni, kako im i sam naziv kaže, za Popis/inventar programa državne pomoći utvrđenih prije osnivanja Savjeta, a ne za prijavu dodijeljene državne pomoći o kojoj se izrađuje godišnji izvještaj. Jedini obrazac koji je izrađen u skladu sa pravilima EU o državnoj pomoći i koji se može koristiti za dostavljanje podataka o dodijeljenoj državnoj pomoći u Bosni i Hercegovini je Obrazac za praćenje državne pomoći, koji je sastavni dio Odluke o postupcima i obrascima za podnošenje obavještenja o državnoj pomoći i praćenje državne pomoći koju je usvojio Savjet ministara Bosne i Hercegovine.

Takođe, mišljenje Savjeta je da je zbog nepoznavanja materije iz oblasti državne pomoći i nedovoljne edukacije davaoca državne pomoći, određeni dio sredstava je prikazan kao državna pomoć u pojedinačnim izvještajima iako po Zakonu ne predstavljaju državnu pomoć.

Imajući u vidu naprijed navedeno, Savjet sugerše organima za sprovođenje Zakona: vladama Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Brčko Distrikta BiH, da u cilju ispunjavanja obaveza Bosne i Hercegovine preuzetih Privremenim sporazumom, otkloni navedene nedostatke i usklade podzakonske akte sa Zakonom.

3. DODIJELJENA DRŽAVNA POMOĆ U BiH ZA 2013. GODINU

3.1. Državna pomoć u BiH odnosu na bruto domaći proizvod (BDP)

Ukupno evidentirana državna pomoć u Bosni i Hercegovini za 2013. godinu iznosi **366.485.235 KM** ili **187.380.927 €**. Ukupna pomoć po stanovniku u Bosni i Hercegovini iznosi **95,65 KM**. Ove vrste državne pomoći u zemljama iz okruženja, koje su ranije usvojile zakon o državnoj pomoći evidentiraju se i prate kroz organizovaniji sistem dodjele državne pomoći.

Učešće popisom evidentirane državne pomoći u BiH za 2013. godinu u odnosu na bruto domaći proizvod BiH (u daljem tekstu: BDP) u 2013. godini iznosi oko **1,39%**.

Tabela 3.1. Državna pomoć u odnosu na BDP i po stanovniku u BiH za 2013. godinu

Rbr.	POKAZATELJI	2013.			
		F BiH	RS	BD	Ukupno BiH
1	UKUPNA DRŽAVNA POMOĆ - KM	158.521.384	192.057.267	15.906.584	366.485.235
2	UKUPNA DRŽAVNA POMOĆ - EUR	81.050.696,64	98.197.321	8.132.907	187.380.927,15

3	BDP – 000 KM	/	/	/	26.259.163.000 ²
4	BDP – 000 EUR	/	/	/	13.426.097.000
5	BROJ STANOVNIKA	/	/	/	3.831.555 ³
6	DRŽAVNA POMOĆ U BDP %	/	/	/	1,39
7	DRŽAVNA POMOĆ PO STANOVNIKU - KM	/	/	/	95,65
8	DRŽAVNA POMOĆ PO STANOVNIKU – EUR	/	/	/	48,90

Radi poređenja, u Evropskoj Uniji (EU 27) u 2010. godini države članice su za pomoći izdvojile **0,9%** BDP-a (bez pomoći željezničkom saobraćaju).

3.2. Ukupno dodijeljena državna pomoć u BiH po obliku/kategorijama

Uredbama o načinu vođenja i metodologiji popisa programa državne pomoći u Federaciji BiH i RS je propisano da su oblici državne pomoći: državna pomoć za promoviranje regionalnog razvoja, horizontalna državna pomoć, vertikalna državna pomoć, državna pomoć male vrijednosti (de minimis državna pomoć) i državna pomoć u oblasti poljoprivrede i ribarstva.

Oblici državne pomoći određuju se prema primarnim ciljevima dodjeljivanja:

1. Horizontalne državne pomoći – za male i srednje privredne subjekte, za sanaciju i restrukturiranje privrednih subjekata u teškoćama, za zapošljavanje, za zaštitu životne sredine, za istraživanje, razvoj i inovacije, za stručno usavršavanje, državna pomoć u obliku rizičnog kapitala i državna pomoć u oblasti kulture i zaštite kulturne baštine i ostale horizontalne pomoći;
2. Vertikalne državne pomoći (dostupne određenim sektorima) su u: sektoru proizvodnje čelika, sektoru vađenja uglja, sektoru saobraćaja (cestovni, željeznički i zračni), sektoru turizma, sektoru poštanskih usluga, u oblasti javnih medija, oblasti zdravstvene zaštite, sektoru šumarstva i u ostalim sektorima.

Obavljenu analizu dostavljenih obrazaca, koji su popunjeni od strane davalaca državne pomoći u BiH, razvrstani po obliku, možemo prikazati u slijedećem pregledu:

Tabela 3.2. Pregled dodijeljene državne pomoći po obliku u BiH za 2013. godinu

Rbr.	OBLIK DRŽAVNE POMOĆI	2013. - KM

² Izvor: Agencija za statistiku BiH "Saopštenje", Sarajevo, april 2014. godine, godina II, broj 3. Podatak se odnosi na procjenu BDP-a za 2013. godinu.

³ Izvor: Agencija za statistiku BiH 2014, dostupno na adresi: <http://www.bhas.ba> (27.6.2014.).

Godišnji izvještaj o državnoj pomoći u Bosni i Hercegovini u 2013. godini

		F BiH	RS	BD	Ukupno BiH
1	DRŽAVNA POMOĆ ZA PROMOVIRANJE REGIONALNOG RAZVOJA	96.000	/	/	96.000
2	HORIZONATALNA DRŽAVNA POMOĆ	41.440.156	76.664.566	12.834.475	130.939.197
3	VERTIKALNA DRŽAVNA POMOĆ	48.117.228	29.767.742	4.914	77.889.884
4	DRŽAVNA POMOĆ MALE VRIJEDNOSTI	368.000	0	0	368.000
5	DRŽAVNA POMOĆ U OBLASTI POLJOPRIVREDE I RIBARSTVA	68.500.000	85.624.959	3.067.195	157.192.154
U K U P N O		158.521.384	192.057.267	15.906.584	366.485.235

Horizontalna državna pomoć u ukupno dodijeljenoj državnoj pomoći u 2013. godini učestvuje sa **35,73%** i iznosi 130.939.197 KM ili 66.984.149 €.

Vertikalna državna pomoć u ukupno dodijeljenoj državnoj pomoći u 2013. godini učestvuje sa **21,25 %** i iznosi 77.889.884 KM ili 39.824.465 €.

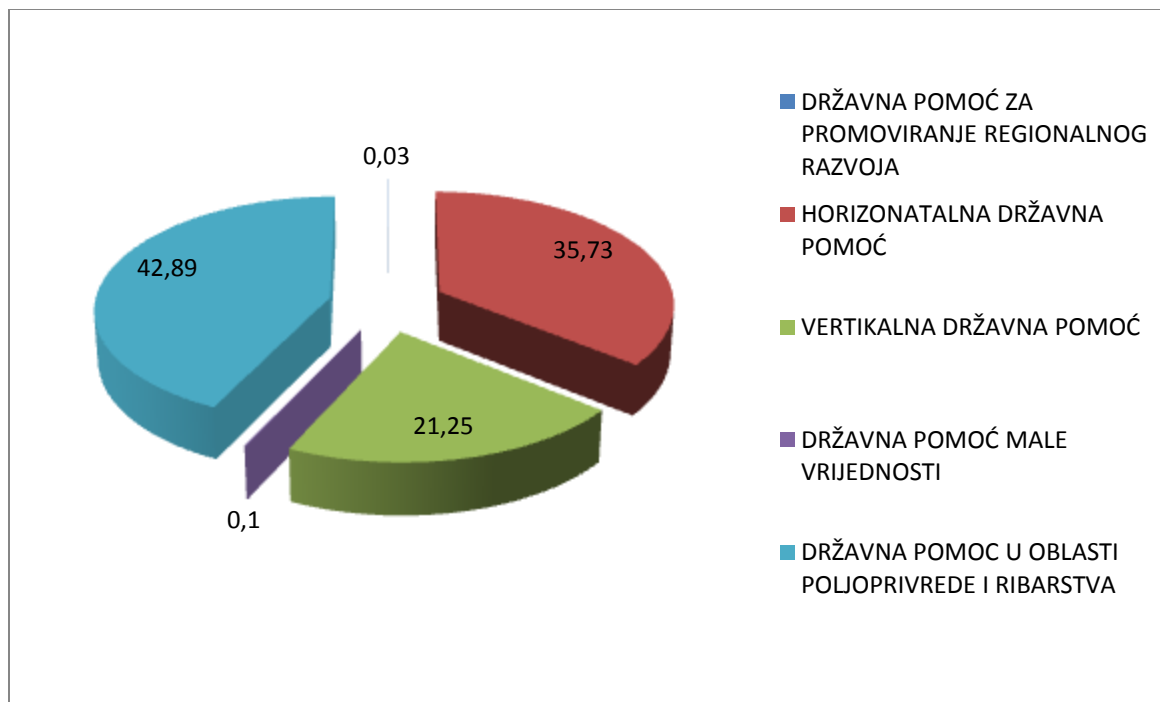
Državna pomoć **male vrijednosti** u ukupno dodijeljenoj državnoj pomoći u 2013. godini učestvuje sa **0,10 %** i iznosi 368.000 KM ili 188.155 €.

Državna pomoć **u oblasti poljoprivrede i ribarstva** u ukupno dodijeljenoj državnoj pomoći u 2013. godini učestvuje sa **42,89%** i iznosi 157.192.154 KM ili 80.371.072 €.

Državna pomoć za **promoviranje regionalnog razvoja** u ukupno dodijeljenoj državnoj pomoći u 2013. godini učestvuje sa **0,03%** i iznosi 96.000 KM ili 49.084 €.

Navedene podatke ilustrovaćemo ćemo u slijedećem grafikonu:

Grafikon 3.1. Pregled dodijeljene državne pomoći po obliku u BiH za 2013. godinu

3.3. Ukupno dodijeljena državna pomoć u BiH po vrsti/instrumentima dodjele

Uredbama o načinu vođenja i metodologiji popisa programa državne pomoći u Federaciji BiH i RS propisano je da su vrste, odnosno instrumenti putem kojih se pomoć dodjeljuje:

- a. subvencije/podsticaji;
- b. nepovratna pomoć, grantovi;
- c. umanjena ili izuzeća od primjene finansijskih obaveza;
- d. porezne olakšice;
- e. otpisivanje dugovanja ili preuzimanje dugovanja;
- f. subvencioniranje kamata
- g. dodjeljivanje zajmova pod povoljnijim uslovima (sa preferencijalnim kamatnim stopama) i
- i. druge vrste/instrumenti dodjele državne pomoći.

Iz analize naprijed navedenih vrsta dodijeljene državne pomoći u BiH za 2013. godinu možemo vidjeti da su u 2013. godini bile zastupljene slijedeće vrste državne pomoći:

Subvencije/podsticaji u ukupno dodijeljenoj državnoj pomoći u 2013. godini učestvuju sa **65,28 %** i iznose 194.523.393 KM ili 99.458.232 €.

Nepovratna pomoć, grantovi u ukupno dodijeljenoj državnoj pomoći u 2013. godini učestvuje sa **19,79 %** i iznose 58.969.441 KM ili 30.150.596 €.

Poreske olakšice u ukupno dodijeljenoj državnoj pomoći u 2013. godini učestvuju sa **12,25 %** i iznose 36.511.548 KM ili 18.668.058 €.

Dodijeljeni zajmovi sa **preferencijalnim kamatnim stopama** u ukupno dodijeljenoj državnoj pomoći u 2013. godini učestvuje sa **1,66 %** i iznose 4.925.531 KM ili 2.518.384 €.

Otpisivanje dugovanja ili preuzimanje dugovanja u ukupno dodijeljenoj državnoj pomoći u 2013. godini učestvuje sa **0,01 %** i iznose 42.149 KM ili 21.550 €.

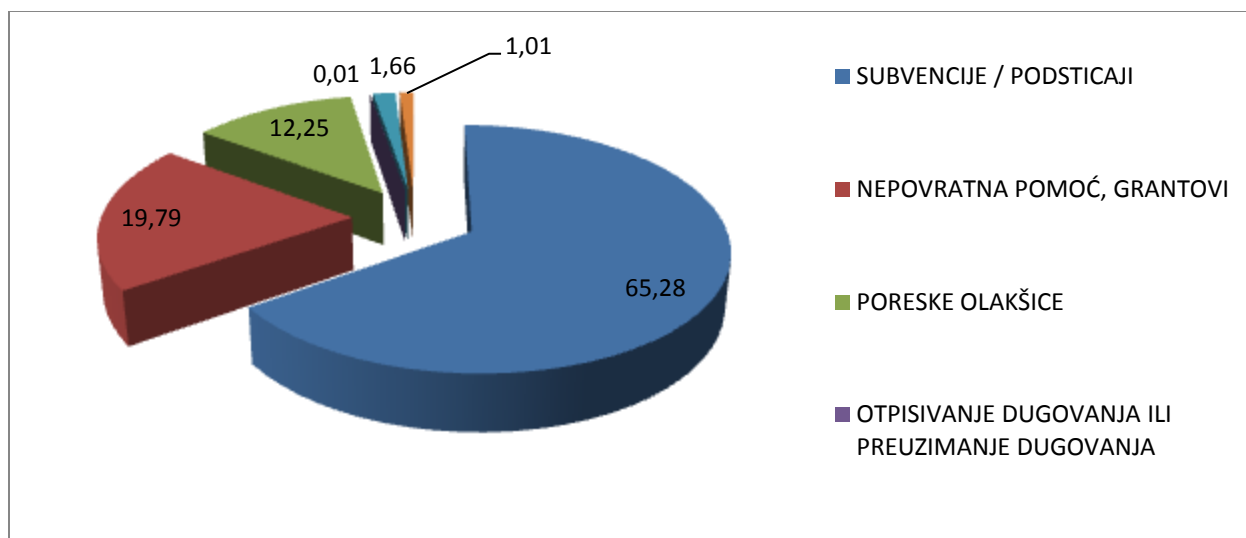
Druge vrste državne pomoći u ukupno dodijeljenoj državnoj pomoći u 2013. godini učestvuju sa **1,01 %** i iznose 3.013.174 KM ili 1.540.611 €.

Tabela 3.3. Pregled dodijeljene državne pomoći po vrsti u BiH za 2013. godinu

Rbr.	VRSTA DRŽAVNE POMOĆI	2013. - KM			
		F BiH	RS	BD	Ukupno BiH
a	SUBVENCIJE / PODSTICAJI	72.393.774	116.829.648	5.299.971	194.523.393
b	NEPOVRATNA POMOĆ, GRANTOVI	17.585.462	37.523.921	3.860.058	58.969.441
d	PORESKE OLAKŠICE	0	32.840.524	3.671.024	36.511.548
e	OTPISIVANJE DUGOVANJA ILI PREUZIMANJE DUGOVANJA	42.149	0	0	42.149
g	DODIJELJENI ZAJMOVI SA PREFERENCIJALNIM KAMATNIM STOPAMA	0	1.850.000	3.075.531	4.925.531
i	DRUGE VRSTE DODIJELJENE DRŽAVNE POMOĆI	0	3.013.174	0	3.013.174
U K U P N O		90.021.385	192.057.267	15.906.584	297.985.236

Navedene podatke ilustrovaćemo u slijedećem grafikonu:

Grafikon 3.2. Pregled dodijeljene državne pomoći po vrsti u BiH za 2013. godinu

3.4. Struktura horizontalne državne pomoći u BiH za 2013. godinu

Analizu dostavljenih podataka o strukturi horizontalne državne pomoći možemo prikazati u slijedećem pregledu.

Tabela 3.4. Struktura horizontalne državne pomoći u BiH za 2013. godinu

Rbr.	STRUKTURA HORIZONTALNE DRŽAVNE POMOĆI	2013. - KM			
		F BiH	RS	BD	Ukupno BiH
1	Za male i srednje privredne subjekte,	8.096.167	68.225.038	11.090.995	87.412.200
2	Za sanaciju i za restrukturiranje privrednog subjekta u teškoćama,	24.824.601	668.456	1.743.480	27.236.537
3	Za zapošljavanje,	4.324.975	1.732.753	0	6.057.728
4	Za zaštitu životne sredine,	1.462.012	278.493	0	1.740.505
5	Za istraživanje, razvoj i inovacije	1.262.857	1.242.025	0	2.504.882
6	Za stručno usavršavanje,	0	435.330	0	435.330
7	U oblasti kulture i zaštite kulturne baštine,	1.469.545	3.098.366	0	4.567.911
8	Ostale horizontalne državne pomoći,	0	984.105	0	984.105
UKUPNO		41.440.157	76.664.566	12.834.475	130.939.198

Državna pomoć za male i srednje privredne subjekte u ukupno dodijeljenoj horizontalnoj državnoj pomoći u 2013. godini učestvuje sa **66,76 %** i iznosi 87.412.200 KM ili 44.693.148 €.

Državna pomoć za sanaciju i restrukturiranje privrednog subjekta u teškoćama u ukupno dodijeljenoj horizontalnoj državnoj pomoći u 2013. godini učestvuje sa **20,80** % i iznosi 27.236.537 KM ili 13.925.820 €.

Državna pomoć za zapošljavanje u ukupno dodijeljenoj horizontalnoj državnoj pomoći u 2013. godini učestvuje sa **4,63** % i iznosi 6.057.728 KM ili 3.097.267 €.

Državna pomoć za zaštitu životne sredine u ukupno dodijeljenoj horizontalnoj državnoj pomoći u 2013. godini učestvuje sa **1,34** % i iznosi 1.740.505 KM ili 889.906 €.

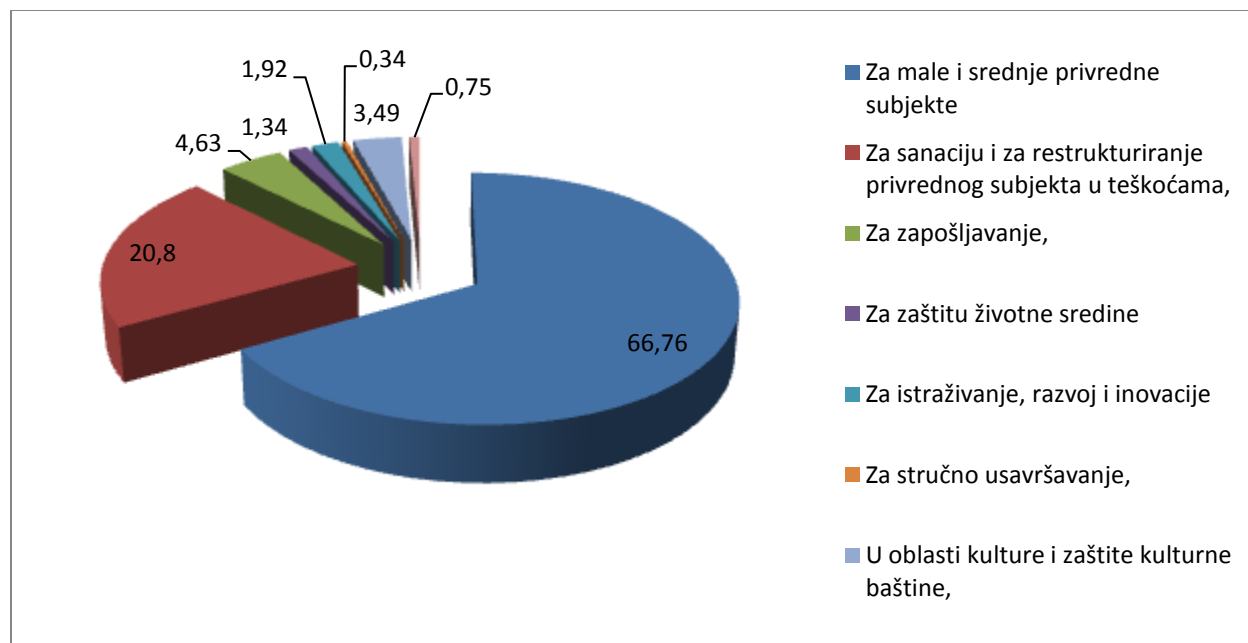
Državna pomoć za istraživanje, razvoj i inovacije u ukupno dodijeljenoj horizontalnoj državnoj pomoći u 2013. godini učestvuje sa **1,92** % i iznosi 2.504.882 KM ili 1.280.725 €.

Državna pomoć za stručno usavršavanje u ukupno dodijeljenoj horizontalnoj državnoj pomoći u 2013. godini učestvuje sa **0,34** % i iznosi 435.330 KM ili 222.580 €.

Državna pomoć u oblasti kulture i zaštite kulturne baštine u ukupno dodijeljenoj horizontalnoj državnoj pomoći u 2013. godini učestvuje sa **3,49** % i iznosi 4.567.911 KM ili 2.335.535 €.

Ostale horizontalne državne pomoći u ukupno dodijeljenoj horizontalnoj državnoj pomoći u 2013. godini učestvuju sa **0,75** % i iznose 984.105 KM ili 503.164 €.

Grafikon 3.3. Struktura dodijeljene horizontalne državne pomoći u BiH za 2013. godinu

3.5. Struktura vertikalne državne pomoći u BiH za 2013. godinu

Analizu dostavljenih podataka o strukturi vertikalne državne pomoći možemo prikazati u slijedećem pregledu:

Tabela 3.5. Struktura vertikalne državne pomoći u BiH za 2013. godinu

Rbr.	STRUKTURA VERTIKALNE DRŽAVNE POMOĆI	2013. - KM			
		F BiH	RS	BD	Ukupno BiH
1	U sektoru vađenja uglja	28.134.000	0	0	28.134.000
2	U sektoru saobraćaja	19.983.228	949.386	4914	20.937.528
3	U sektoru turizma	/	3.196.170	0	3.196.170
4	U oblasti javnih medija	/	2.286.292	0	2.286.292
5	U oblasti zdravstvene zaštite	/	6.142.923	0	6.142.923
6	U sektoru šumarstva	/	1.955.045	0	1.955.045
7	U ostalim sektorima	/	15.237.926	0	15.237.926
U K U P N O		48.117.228	29.767.742	4914	77.889.884

Državna pomoć u sektoru vađenja uglja u ukupno dodijeljenoj vertikalnoj državnoj pomoći u 2013. godini učestvuje sa **36,12 %** i iznosi 28.134.000 KM ili 14.384.685 €.

Državna pomoć u sektoru saobraćaja u ukupno dodijeljenoj vertikalnoj državnoj pomoći u 2013. godini učestvuje sa **26,88 %** i iznosi 20.937.528 KM ili 10.705.188 €.

Državna pomoć u sektoru turizma u ukupno dodijeljenoj vertikalnoj državnoj pomoći u 2013. godini učestvuje sa **4,10 %** i iznosi 3.196.170 KM ili 1.634.175 €.

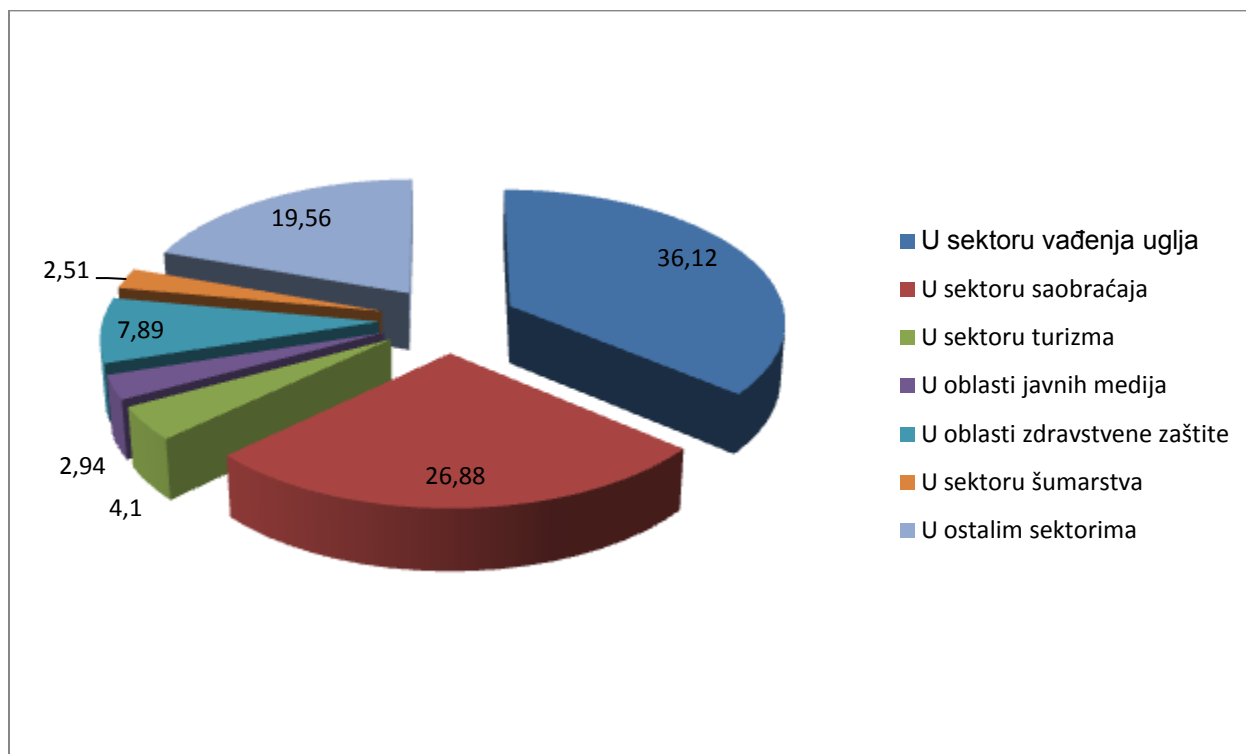
Državna pomoć u oblasti javnih medija u ukupno dodijeljenoj vertikalnoj državnoj pomoći u 2013. godini učestvuje sa **2,94 %** i iznosi 2.286.292 KM ili 1.168.962 €.

Državna pomoć u oblasti zdravstvene zaštite u ukupno dodijeljenoj vertikalnoj državnoj pomoći u 2013. godini učestvuje sa **7,89%** i iznosi 6.142.923 KM ili 3.148.826 €.

Državna pomoć u sektoru šumarstva ukupno dodijeljenoj vertikalnoj državnoj pomoći u 2013. godini učestvuje sa **2,51 %** i iznosi 1.955.045 KM ili 999.598 €.

Državna pomoć u ostalim sektorima u ukupno dodijeljenoj vertikalnoj državnoj pomoći u 2013. godini učestvuje sa **19,56%** i iznosi 15.237.926 KM ili 7.791.027 €.

Grafikon 3.4. Struktura dodijeljene vertikalne državne pomoći u BiH za 2013. godinu

4. ZAKLJUČAK

Godišnji izvještaj o državnoj pomoći u Bosni i Hercegovini za 2013. godinu je analitički pregled dodijeljene državne pomoći u 2013. godini i izrađen je na osnovu Popisa programa državne pomoći u Republici Srpskoj u 2013. godini, Popisa programa državne pomoći u Federaciji Bosne i Hercegovine za 2013. godinu i Izvještaja o državnoj pomoći Brčko Distrikta BiH za 2013. godinu, a koji su sačinjeni prema odgovarajućim uredbama o načinu vođenja i metodologiji popisa programa državne pomoći u FBiH i RS. Ovako dostavljeni pojedinačni izvještaji entiteta i Brčko Distrikta BiH konsolidovani su u ovaj jedinstveni izvještaj. Radi sveobuhvatnosti pregleda i praćenja kretanja dati su i uporedni podaci za odnos sa BDP.

U 2013. godini u BiH dodijeljena je državna pomoć u ukupnom iznosu od **366.485.235 KM** ili **187.380.927 €**. Ukupnu državnu pomoć čini državna pomoć sektoru industrije i usluga (dostupna cijeloj privredi ili dostupna određenim sektorima) i državna pomoć u poljoprivredi. Učešće državne pomoći BDP-u u BiH iznosi oko **1,39%**.

Državna pomoć, dostupna cijeloj privredi i dostupna određenim sektorima (horizontalna + vertikalna) u 2013. godini dodijeljena je u apsolutnom iznosu od **208.829.081 KM** ili

106.772.614 €, što čini učešće ove državne pomoći u ukupno dodijeljenoj državnoj pomoći za 2013. godinu od **56,98%**. Sektoru poljoprivrede za 2013. godinu dodijeljena je državna pomoć u apsolutnom iznosu od **157.192.154 KM ili 80.371.072 €**, što predstavlja **42,89%** od ukupno dodijeljene državne pomoći u 2013. godini.

Horizontalna državna pomoć u BiH za 2013. godinu iznosi **130.939.197 KM** što je **35,73%** svih dodijeljenih pomoći, a vertikalna državna pomoć za 2013. godinu iznosi **77.889.884 KM** što je **21,25%** svih dodijeljenih pomoći. Državna pomoć male vrijednosti u 2013.godini iznose **368.000 KM** ili **0,10%** svih dodijeljenih pomoći.

Potrebno je dodatno fokusiranje na prelazak sa podrške pojedinim preduzećima ili sektorima na podsticanje horizontalnih ciljeva koji su od interesa za BiH, kao što su zapošljavanje, regionalni razvoj, zaštita životne sredine, obuka, istraživanje i razvoj.

Izvještaj sačinio:

Sekretarijat Savjeta za državnu pomoć BiH